

30T LOPH

2020

LOGIC AND PHILOSOPHY

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Q. No. 1 carries 1 mark each

$$1 \times 12 = 12$$

Q. No. 2 - 13 carry 2 marks each

$$2 \times 12 = 24$$

Q. No. 14 - 23 carry 4 marks each

$$4 \times 10 = 40$$

Q. No. 24 - 27 carry 6 marks each

$$6 \times 4 = 24$$

$$\text{Total} = 100$$

Install Now

HS Arts Question Paper

BELLAL HOSSAIN MONDAL©

Contd.

1. Give very short answers :

অতি চমু উত্তৰ দিয়া :

1×12=12

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(a) What is the essence of Induction ?

আগমনৰ মূল লক্ষণ কি?

1

(b) Does Analogy depend on Law of Causation ?

সাদৃশ্যমূলক অনুমানে কাৰ্য-কাৰণ বিধিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰেনে?

1

(c) What kind of proposition does Scientific Induction establish ?

বৈজ্ঞানিক আগমানে কোন প্ৰকাৰৰ বচন প্ৰতিষ্ঠা কৰে?

1

(d) 'The ground of Induction is the result of Induction'

— Who made this statement ?

'আগমনৰ ভিত্তিয়েই আগমনৰ ফল'

— কথাষাৰ কোনে কৈছিল?

1

(e) Name the hypothesis with the help of which the planet Neptune was discovered.

কি প্ৰকাৰৰ প্ৰকল্পৰ সহায়ত নেপচুন গ্ৰহ আৱিষ্কাৰ কৰা হৈছিল?

1

(f) How many instances are required for the Method of Agreement ?

অন্বয়ী প্ৰণালীৰ বাবে কেইটা দৃষ্টান্তৰ প্ৰয়োজন হয়?

1

(g) Who is the Propounder of Scientific Realism ?

বৈজ্ঞানিক বাস্তৱবাদৰ প্ৰবৰ্তক কোন?

1

(h) Give an example of Primary Quality.

মুখ্যগুণৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।

1

(i) Give an example of Non-Moral action.

অনৈতিক ক্ৰিয়াৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

1

(j) What is the ideal of Ethics ?

1

নীতিবিদ্যাৰ আদৰ্শ কি ?

(k) "Religion is morality touched with emotion"

— Who said this ?

1

“ধৰ্ম হ'ল আবেগ-স্পৰ্শিত নৈতিকতা”

— কথাষাৰ কোনে কৈছিল ?

(l) What is meaning of the Latin word 'Religare' ?

1

লেটিন শব্দ 'Religare' ৰ অৰ্থ কি ?

2. Give the definition of Unscientific Induction.

2

অ-বৈজ্ঞানিক আগমনৰ সংজ্ঞা দিয়া।

3. What is 'material cause' ? Give an example.

1+1=2

‘উপাদান কাৰণ কি ? এটা উদাহৰণ দিয়া।

4. Define 'Plurality of Causes' with a suitable example.

1+1=2

এটা উপযুক্ত উদাহৰণ সহ ‘নানা কাৰণ বাদ’ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

Or / নাইবা

Mention *two* points of difference between Observation and Experiment.

2

নিৰীক্ষণ আৰু পৰীক্ষণৰ দুটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

5. Why is Ethics called Normative Science ?

2

নীতিবিদ্যাক কিয় আদৰ্শনিষ্ঠ বিজ্ঞান বুলি কোৱা হয় ?

6. Give Mill's definition of the Method of Residue.

2

পৰিশেষ প্রণালী সম্বন্ধে মিলৰ সংজ্ঞাটো আগবঢ়োৱা।

Or / নাইবা

Give a concrete example of the Joint Method of Agreement and Difference. 2

মিশ্র অময়ী-ব্যতিবেকী প্রণালীর এটা বাস্তব উদাহরণ দিয়া।

7. Mention any two conditions of a valid hypothesis. 2

বৈধ প্রকল্পৰ যিকোনো দুটা চৰ্ত উল্লেখ কৰা।

8. Define voluntary action. How many stages are there in a voluntary action? 1+1=2

ঐচ্ছিক ক্ৰিয়াৰ সংজ্ঞা দিয়া। এটা ঐচ্ছিক ক্ৰিয়াত কেইটা স্তৰ থাকে?

9. Give two points of differences between Primary Quality and Secondary Quality. 2

মুখ্য গুণ আৰু গৌণগুণৰ মাজত থকা দুটা পাৰ্থক্য আগবঢ়োৱা।

10. Give an example of 'hypothesis concerning Law'. 2

'নিয়ম বিষয়ক প্রকল্প'ৰ এটি উদাহরণ দিয়া।

Or / নাইবা

Define 'working hypothesis'.

'কাৰ্য্যকৰী প্রকল্প'ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

11. Mention the 'Canon of Elimination' on which the Method of Difference is established. 2

ব্যতিবেকী প্রণালী প্রতিষ্ঠিত হোৱা অপসৰণৰ সূত্রটো উল্লেখ কৰা।

12. Mention two characteristics of Naive Realism. 2

সৰল বাস্তববাদৰ দুটা বৈশিষ্ট্য আগবঢ়োৱা।

Or / নাইবা

Write *two* criticisms of Naive Realism.

2

সৰল বাস্তৱবাদৰ দুটা সমালোচনা আগবঢ়োৱা।

13. What is the theory of 'pre-established harmony'?

2

'পূৰ্ব-স্থাপিত শৃংখলা' মতবাদ কি?

14. Write *four* characteristics of Scientific Realism.

4

বৈজ্ঞানিক বাস্তৱবাদৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

15. What are the *four* stages of hypothesis? Discuss.

4

প্ৰকল্পৰ চাৰিটা স্তৰ কি কি? আলোচনা কৰা।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

16. Give *four* characteristics of Hegel's Objective Idealism.

4

হেগেলৰ বস্তুনিষ্ঠ ভাৱবাদৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য আগবঢ়োৱা।

17. Mention *two* advantages and *two* disadvantages of the Method of Residue.

2+2=4

পৰিশেষ প্ৰণালীৰ দুটা সুবিধা আৰু দুটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

Or / নাইবা

What is the 'Characteristic Imperfection' of Method of Agreement? How can the problem be overcome?

2+2=4

অন্য প্ৰণালীৰ 'প্ৰকৃতিগত অপূৰ্ণতা' কি? এই অসুবিধা কেনেকৈ দূৰ কৰিব পাৰি?

18. Write *any four* characteristics of Analogy.

4

সাদৃশ্যমূলক অনুমানৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

19. 'Positive and Negative conditions both taken together produce the effect.'
— Explain the statement.

4

'অনুকূল আৰু প্ৰতিকূল উপকাৰণৰ সমষ্টিতহে কোনো এটা কাৰ্য সংঘটিত হয়'

— কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

20. "Esse Est Percipi" – Explain briefly the statement.

4

“অস্তিত্ব প্রত্যক্ষ নির্ভৰ” — কথাষাৰ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

Or / নহিবা

Define Berkeley's Subjective Idealism. Is Berkeley a Solipsist?

2+2=4

বার্কলিৰ আত্মগত ভাববাদৰ সংজ্ঞা দিয়া। বার্কলি এজন আত্মজ্ঞানবাদী দাৰ্শনিক হয়নে?

21. Is Ethics a practical science? Explain.

4

নীতিবিদ্যা ব্যবহাৰিক বা প্ৰায়োগিক বিজ্ঞান হয়নে? ব্যাখ্যা কৰা।

22. 'Religion is the source of Morality.'
– Explain the statement.

4

“ধৰ্মৰ পৰাই নীতিৰ উৎপত্তি” — কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

23. Write four characteristics of Religion.

4

ধৰ্মৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

24. What is Scientific Induction? What are the characteristics of Scientific Induction?

2+4=6

বৈজ্ঞানিক আগমন কাক বোলে? বৈজ্ঞানিক আগমনৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি?

Or / নহিবা

State any three similarities and any three dissimilarities between Scientific Induction and Unscientific Induction.

3+3=6

বৈজ্ঞানিক আগমন আৰু অবৈজ্ঞানিক আগমনৰ মাজত থকা যিকোনো তিনিটা সাদৃশ্য আৰু তিনিটা বৈসাদৃশ্য উল্লেখ কৰা।

25. What is Simple Observation? Describe its characteristics.

1+5=6

নিৰীক্ষণ কাক বোলে? নিৰীক্ষণৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

Or / নাইবা

Define 'Cause'. Write the Qualitative and Quantitative marks of 'Cause'.
1+5=6

‘কাৰণ’ৰ সংজ্ঞা দিয়া। কাৰণৰ গুণগত আৰু পৰিমাণগত লক্ষণসমূহ লিখা।

26. What is a 'hypothesis'? Explain the nature of hypothesis. 1+5=6
প্রকল্প কাক বোলে? প্রকল্পৰ প্রকৃতি ব্যাখ্যা কৰা।

Or / নাইবা

What are the different kinds of hypothesis according to Stebbing?
Discuss. 6

ষ্টেবিঙৰ মতে প্রকল্পৰ বিভিন্ন প্রকাৰবোৰ কি কি? আলোচনা কৰা।

27. State Mill's canon of the 'Method of Concomitant Variation'. Explain the limitations of this Method. 2+4=6

‘সহ-পৰিবৰ্তন প্রণালী’ সম্পৰ্কে মিলৰ সূত্র উল্লেখ কৰা। এই প্রণালীৰ অসুবিধাসমূহ কি কি?

Or / নাইবা

Explain the Method of Difference with examples. 6

উদাহৰণসহ ব্যতিৰেকী প্রণালীৰ ব্যাখ্যা কৰা।

BELLAL HOSSAIN MONDAL